

UZASADNIENIE

Rozporządzenie Ministra Edukacji zmieniające rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych jest wydawane na podstawie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 44zb ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2025 r. poz. 881, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”.

Nowelizacja rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 2572, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem”, wynika z potrzeby uzupełnienia regulacji o przepisy usprawniające ocenianie uczniów i słuchaczy w szkołach oraz doprecyzowujące dotychczasowe rozwiązania, w szczególności w zakresie formuły przeprowadzania egzaminów oraz sprawdzianów wiadomości i umiejętności ucznia.

Zakres proponowanych zmian z uwzględnieniem różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym:

1. Dodatkowe kryterium zwalniające ucznia z odbycia przygotowania do uzyskania prawa jazdy (§ 1 pkt 1 i 9 projektu)

Obecnie przepisy § 5 ust. 1 i 2 rozporządzenia przewidują, że dyrektor technikum i branżowej szkoły I stopnia, prowadzących kształcenie w zawodzie, dla którego podstawa programowa kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego przewiduje naukę jazdy pojazdem silnikowym, zwalnia z realizacji tych zajęć ucznia, który przedłoży prawo jazdy odpowiedniej kategorii. W takim przypadku w dokumentacji przebiegu nauczania wpisuje się również numer i kategorię posiadanego prawa jazdy oraz datę jego uzyskania.

Natomiast zgodnie z podstawami programowymi kształcenia w wybranych zawodach szkolnictwa branżowego uczeń jest przygotowywany do kierowania pojazdem silnikowym oraz do egzaminu państwowego na prawo jazdy odpowiedniej kategorii zgodnie z przepisami dotyczącymi kierujących pojazdami, tj. nie musi tego egzaminu państwowego zdać, aby ukończyć szkołę. Do Ministerstwa Edukacji Narodowej systematycznie wpływają zapytania dotyczące możliwości zwolnienia uczniów, którzy samodzielnie odbyli szkolenie w zakresie odpowiedniej kategorii prawa jazdy poza szkołą, ale nie zdali egzaminu na prawo jazdy, z obowiązku ponownego uczestniczenia w „szkoleniu na prawo jazdy” organizowanym przez szkołę.

W związku z powyższym, proponuje się wprowadzenie zmian w § 5 ust. 1 i 2 rozporządzenia, które pozwolą dyrektorowi szkoły na zwolnienie ucznia z obowiązku odbycia organizowanych przez szkołę zajęć przygotowujących do uzyskania prawa jazdy pojazdem silnikowym również w przypadku przedłożenia przez tego ucznia zaświadczenia o ukończeniu szkolenia dla osób ubiegających się o uzyskanie uprawnienia do kierowania pojazdem silnikowym. W dokumentacji przebiegu nauczania wpisuje się wówczas nazwę i numer podmiotu prowadzącego ww. szkolenie, kategorię prawa jazdy, w zakresie której było prowadzone szkolenie, oraz datę wydania ww. zaświadczenia.

Projekt rozporządzenia przewiduje wprowadzenie analogicznej zmiany w przepisach § 24 rozporządzenia, który dotyczy słuchaczy branżowej szkoły II stopnia i szkoły policealnej, realizujących naukę w zawodzie, dla którego podstawa programowa przewiduje naukę jazdy pojazdem silnikowym.

2. Doprecyzowanie przepisów regulujących przeprowadzanie egzaminów klasyfikacyjnych, egzaminów poprawkowych oraz sprawdzianu wiadomości i umiejętności (§ 1 pkt 6 lit. b i pkt 8 projektu)

Obowiązujące przepisy dotyczące egzaminu klasyfikacyjnego (§ 15 rozporządzenia), egzaminu poprawkowego (§ 16 rozporządzenia) oraz sprawdzianu wiadomości i umiejętności ucznia (§ 17 rozporządzenia) określają tryb i formę ich przeprowadzania, a w odniesieniu do egzaminu klasyfikacyjnego – również warunki jego przeprowadzania (zgodnie z upoważnieniem ustawowym zawartym w art. 44zb ustawy). Brak w przepisach określenia wprost miejsca przeprowadzania ww. egzaminów i sprawdzianu, narzędzi wykorzystywanych w trakcie ich przeprowadzania oraz czasu ich trwania skutkuje różnymi interpretacjami, których stosowanie przez niektóre szkoły niepubliczne powoduje w praktyce działania niezgodne z prawem.

W projekcie rozporządzenia (§ 1 pkt 8 projektu) proponuje się dodanie przepisów, które określą jednolitą procedurę przeprowadzania egzaminu klasyfikacyjnego, egzaminu poprawkowego oraz sprawdzianu wiadomości i umiejętności. Pozwoli to na uniknięcie w przyszłości występujących obecnie rozbieżności w rozumieniu intencji prawodawcy. Proponuje się doprecyzowanie przepisów dotyczących trybu i formy przeprowadzania ww. egzaminów i sprawdzianu w zakresie:

- 1) określenia miejsca ich przeprowadzania – wyłącznie stacjonarnie w szkole, do której uczeń został przyjęty;

- 2) wprowadzenia zakazu korzystania w trakcie ww. egzaminów i sprawdzianu z urządzeń telekomunikacyjnych, z wyjątkiem urządzenia telekomunikacyjnego wyposażonego w aplikację mobilną służącą do monitorowania stanu zdrowia ucznia;
- 3) przeprowadzania ww. egzaminów i sprawdzianu w bezpośredniej obecności komisji oraz w sali zapewniającej warunki do samodzielnej pracy ucznia;
- 4) określenia minimalnego czasu trwania ww. egzaminów i sprawdzianu z jednego przedmiotu – 30 minut w klasach I–III szkoły podstawowej, 45 minut w klasach IV–VIII szkoły podstawowej, 60 minut w szkole ponadpodstawowej;
- 5) dopuszczenia w szczególnych przypadkach wynikających ze stanu zdrowia lub niepełnosprawności ucznia, możliwości przeprowadzenia ww. egzaminów lub sprawdzianu w innym miejscu niż szkoła (np. w domu ucznia, w szpitalu lub w innym miejscu, w którym uczeń przebywa), na wniosek ucznia, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – jego rodziców, i za zgodą dyrektora szkoły, przy zachowaniu pozostałych warunków przeprowadzania ww. egzaminów lub sprawdzianu;
- 6) doprecyzowania, że wynik ww. egzaminów lub sprawdzianu jest ustalany i przekazywany uczniowi nie później niż w dniu następującym po dniu przeprowadzenia danego egzaminu lub sprawdzianu.

Natomiast w przypadku egzaminu klasyfikacyjnego, oprócz ww. regulacji dotyczącej trybu i formy przeprowadzania tego egzaminu, dodano przepis, zgodnie z którym uczeń może przystąpić do egzaminów klasyfikacyjnych maksymalnie z trzech przedmiotów w ciągu jednego dnia (nowy warunek przeprowadzania egzaminu klasyfikacyjnego).

Jednocześnie, należy podkreślić, że egzamin klasyfikacyjny dotyczy czterech grup uczniów:

- 1) uczniów, którzy, zgodnie z art. 44k ustawy, zostali nieklasyfikowani z powodu braku podstaw do ustalenia dla nich śródrocznej lub rocznej oceny klasyfikacyjnej z powodu nieobecności na danych zajęciach edukacyjnych przekraczających połowę czasu przeznaczonego na te zajęcia w okresie, za który przeprowadzana jest klasyfikacja;
- 2) uczniów realizujących indywidualny tok nauki, zgodnie z art. 115 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2026 r. poz. 820, z późn. zm.);
- 3) uczniów przechodzących ze szkoły publicznej, publicznej szkoły artystycznej, szkoły niepublicznej lub niepublicznej szkoły artystycznej o uprawnieniach publicznej szkoły artystycznej, jednego typu do szkoły publicznej innego typu albo tego samego typu, zgodnie z art. 164 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe;

- 4) uczniów realizujących obowiązek szkolny lub obowiązek nauki poza szkołą, zgodnie z art. 37 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

W przypadku ucznia przechodzącego z jednej szkoły do drugiej oraz w przypadku ucznia, który realizuje obowiązek szkolny lub obowiązek nauki poza szkołą nauczyciele oraz dyrektor szkoły mogą nie znać danego ucznia. W związku z powyższym, konieczne jest wprowadzenie przepisu, na podstawie którego uczeń taki jest obowiązany potwierdzić swoją tożsamość. Zatem warunkiem przystąpienia do egzaminu klasyfikacyjnego przez ww. ucznia jest okazanie przewodniczącemu komisji dokumentu ze zdjęciem, który potwierdzi tożsamość ucznia.

3. Podstawowe obszary uwzględniane przy ustalaniu oceny klasyfikacyjnej zachowania (§ 1 pkt 3 projektu)

Obecnie przepisy § 11 ust. 1 rozporządzenia określają katalog podstawowych obszarów branych pod uwagę przy ustalaniu śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania – są to: wywiązywanie się z obowiązków ucznia, postępowanie zgodne z dobrem społeczności szkolnej, dbałość o honor i tradycje szkoły, dbałość o piękno mowy ojczystej, dbałość o bezpieczeństwo i zdrowie własne oraz innych osób, godne, kulturalne zachowanie w szkole i poza nią oraz okazywanie szacunku innym osobom.

Podstawą wdrażanej reformy programowej *Reforma26 – Kompas Jutra* jest założenie, że działalność dydaktyczna i wychowawcza szkoły będzie opierać się na następujących wartościach: wolność, odpowiedzialność, wspólnota, szacunek, godność, prawda, dobro, piękno, sprawiedliwość i solidarność. Wartości te stanowią podbudowę aksjologiczną działalności szkoły na wszystkich etapach kształcenia.

Proponuje się skorygowanie katalogu podstawowych obszarów branych pod uwagę przy ustalaniu śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania, tak aby w większym stopniu pozostawał on w zbieżności z założeniami ww. reformy.

Proponuje się, aby przy ustalaniu śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania były uwzględniane następujące podstawowe obszary:

- 1) wywiązywanie się z obowiązków ucznia;
- 2) okazywanie szacunku innym osobom, w tym nauczycielom, uczniom i pracownikom szkoły;
- 3) przejmowanie odpowiedzialności za własny rozwój i realizację celów rozwojowych;
- 4) przestrzeganie norm społecznych w szkole i poza nią;

- 5) dbałość o kulturę języka;
- 6) dbałość o bezpieczeństwo i zdrowie własne oraz innych osób;
- 7) współpraca oraz dbałość o dobre relacje z innymi;
- 8) zaangażowanie w życie klasy, szkoły i wspólnoty lokalnej;
- 9) wykazywanie się szacunkiem dla własnego narodu i ojczyzny oraz tradycji i kultury innych narodów.

4. Prace domowe (§ 1 pkt 5 projektu)

Przepisy § 12a rozporządzenia regulują kwestie dotyczące zadawania i oceniania pisemnych oraz praktyczno-technicznych prac domowych w szkole podstawowej. Obecnie w klasach I–III tej szkoły nauczyciel nie zadaje uczniom takich prac. Natomiast nauczyciel może zadawać i oceniać prace usprawniające motorykę małą. W klasach IV–VIII szkoły podstawowej nauczyciel może zadać uczniowi pisemną lub praktyczno-techniczną pracę domową do wykonania w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych, z tym, że nie jest ona obowiązkowa dla ucznia i nie ustala się z niej oceny. Nauczyciel sprawdza wykonaną przez ucznia pisemną lub praktyczno-techniczną pracę domową i przekazuje informację zwrotną na temat wykonanej pracy.

W projekcie rozporządzenia proponuje się wprowadzenie następujących zmian w zakresie zadawania pisemnych i praktyczno-technicznych prac domowych w szkole podstawowej:

- 1) zniesienie możliwości zadawania w klasach IV–VIII praktyczno-technicznych prac domowych do wykonania w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych;
- 2) doprecyzowanie, że w klasach IV–VIII zadawanie pisemnych prac domowych służy utrwalaniu, rozwijaniu lub praktycznemu stosowaniu treści nauczania zrealizowanych w czasie zajęć edukacyjnych;
- 3) doprecyzowanie, że każda wykonana przez ucznia pisemna praca domowa musi być przez nauczyciela sprawdzona i uczeń musi otrzymać o niej informację;
- 4) wprowadzenie możliwości podwyższenia rocznej oceny klasyfikacyjnej uczniowi wykonującemu nieobowiązkowe pisemne prace domowe.

Zmiana polegająca na zniesieniu możliwości zadawania przez nauczycieli praktyczno-technicznych prac domowych w klasach IV–VIII szkoły podstawowej ma związek w szczególności z tym, że od roku szkolnego 2026/2027 zostanie zwiększony wymiar godzin przeznaczonych na zajęcia praktyczno-techniczne do 2 godzin tygodniowo. Stąd proponuje się, aby prace praktyczno-techniczne były wykonywane przez uczniów wyłącznie na zajęciach w szkole. Zakaz zadawania praktyczno-technicznych prac domowych

dotyczy wszystkich zajęć edukacyjnych realizowanych w klasach IV–VIII szkoły podstawowej.

Z kolei wprowadzenie możliwości podwyższania rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych uczniom wykonującym pisemne prace domowe (nieobowiązkowe) wzmocni motywację uczniów do samodzielnej pracy własnej. Szkoły mając autonomię w ustalaniu szczegółowych warunków i sposobu oceniania wewnątrzszkolnego w statucie szkoły (art. 44b ust. 8 pkt 3 i ust. 10 ustawy), będą decydować o tym, czy skorzystają z możliwości podwyższania rocznych ocen klasyfikacyjnych uczniom, którzy będą wykonywać nieobowiązkowe pisemne prace domowe.

Konieczne jest również doprecyzowanie przepisu, który nakłada na nauczycieli obowiązek przekazania uczniowi informacji, tak aby obowiązek ten dotyczył każdej zadanej przez nauczyciela i zrealizowanej przez ucznia pracy domowej.

5. Propozycje innych zmian (§ 1 pkt 2, 4, pkt 6 lit. a i pkt 7 projektu)

W § 9 rozporządzenia dodano nowy ust. 3, zgodnie z którym przy ustalaniu rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych, dla których podstawa programowa kształcenia ogólnego przewiduje realizację przez ucznia doświadczeń edukacyjnych, należy także brać pod uwagę zaangażowanie ucznia w realizację tych doświadczeń (§ 1 pkt 2 lit. b projektu).

Ponadto, w projekcie rozporządzenia proponuje się wprowadzić korektę w przepisie § 12 rozporządzenia, która usuwa dotychczasową niejasność językową. Zgodnie z nową treścią ww. przepisu ocenianie bieżące z zajęć edukacyjnych ma na celu monitorowanie pracy ucznia oraz przekazywanie uczniowi informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych, przez wskazanie, co uczeń robi dobrze, co i w jaki sposób powinien poprawić oraz jak powinien dalej się uczyć (§ 1 pkt 4 projektu).

Projektowane rozporządzenie zawiera również przepisy porządkujące i uspoijniające, polegające na uwzględnieniu w rozporządzeniu nowych zajęć edukacyjnych realizowanych w klasie IV–VI szkoły podstawowej, tj. zajęć praktyczno-technicznych”. Zajęcia praktyczno-techniczne zostały wprowadzone, zamiast techniki, w nowej podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, która będzie sukcesywnie wprowadzana od roku szkolnego 2026/2027 począwszy od klasy IV (§ 1 pkt 2 lit. a, pkt 6 lit. a i pkt 7 projektu). W konsekwencji w szkole podstawowej w roku szkolnym:

- 1) 2026/2027 – w klasie IV będą realizowane zajęcia praktyczno-techniczne, a w klasach V i VI – technika;

2) 2027/2028 – w klasach IV i V będą realizowane zajęcia praktyczno-techniczne, a w klasie VI – technika;

3) 2028/2029 – w klasach IV–VI będą realizowane zajęcia praktyczno-techniczne.

Sukcesywne wprowadzanie w kolejnych klasach nowych zajęć praktyczno-technicznych (zamiast dotychczasowej techniki), powoduje konieczność wprowadzenia przepisu przejściowego, wskazującego, że w roku szkolnym 2026/2027 do klas V i VI szkoły podstawowej oraz w roku szkolnym 2027/2028 do klasy VI szkoły podstawowej stosuje się przepisy § 9 ust. 1, § 15 ust. 2 i ust. 4 pkt 1, § 16 ust. 2 oraz § 17 ust. 2 zmienianego rozporządzenia, w brzmieniu dotychczasowym.

Proponuje się, aby rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 września 2026 r., z wyjątkiem § 1 pkt 8 projektu rozporządzenia, który wejdzie w życie z dniem 1 września 2027 r. Regulacja zawarta w § 1 pkt 8 projektu rozporządzenia dotyczy zmian w zakresie warunków i trybu przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych, egzaminów poprawkowych oraz sprawdzianu wiadomości i umiejętności. Zmiany w ww. zakresie wejdą w życie w terminie późniejszym, tak aby uczniowie i ich rodzice mieli czas na dostosowanie się do tych zmian i podjęcie spokojnej decyzji dotyczącej wyboru szkoły (w przypadku uczniów realizujących obowiązek szkolny i obowiązek nauki poza szkołą – również jak najbliżej miejsca ich zamieszkania).

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych i w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych określonej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.)

Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia, zgodnie z § 27 ust. 4 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Projekt rozporządzenia nie podlegał ocenie w zakresie oceny skutków regulacji w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów.

Projektowane rozporządzenie nie ma wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480, z późn. zm.)

Odnosząc się do § 12 pkt 1 w związku z § 132 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2026 r. poz. 300) należy stwierdzić, że projekt rozporządzenia uwzględnia regulacje, w stosunku do których nie ma możliwości, aby mogły być podjęte za pomocą alternatywnych środków.